

POSTANOWIENIE

Dnia 23 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 23 sierpnia 2023 r.,
w sprawie z zażalenia obrońcy skazanego na zarządzenie Przewodniczącego
Wydziału XVII Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Poznaniu,
z dnia 19 czerwca 2023 r., sygn. akt XVII Ka 1087/22 o odmowie przyjęcia
zażalenia na zawarte w wyroku z dnia 10 marca 2023 r. rozstrzygnięcie w
przedmiocie kosztów w postępowaniu odwoławczym
na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 27 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

**stwierdzić swą niewłaściwość funkcjonalną i przekazać
sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym zarządzeniem Przewodniczący Wydziału XVII Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Poznaniu, na podstawie art. 429 § 1 k.p.k., odmówił przyjęcia zażalenia adwokat M. C. – obrońcy z urzędu D. M. w sprawie XVII Ka 1087/22 - na rozstrzygnięcie zawarte w wydanym w tej sprawie wyroku z dnia 10 marca 2023 r. określające wysokość wynagrodzenia za obronę z urzędu w postępowaniu odwoławczym - uznając, iż zażalenie to złożone zostało po terminie (k. 660).

Zażalenie na to postanowienie wniosła adwokat M. C. - wskazując, iż termin do wniesienia zażalenia na rozstrzygnięcie o kosztach winien być oceniany według regulacji art. 460 k.p.k., wobec czego w sprawie niniejszej należało obliczać jego

bieg poczynając od daty doręczenia wyroku wraz z uzasadnieniem, sporządzonym na wniosek.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie obrońcy D. M., w opisanym układzie procesowym, przekazano do rozpoznania Sądowi Najwyższemu wbrew treści obowiązujących przepisów prawa.

Zgodnie z art. 27 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasacje oraz środki odwoławcze i inne sprawy w wypadkach określonych w ustawie. Tym samym rozpoznawanie przez Sąd Najwyższy środków zaskarżenia, innych niż kasacja, ma charakter wyjątkowy i wymaga wyraźnego przepisu kompetencyjnego. Brak jest regulacji szczególnej, która ustanawiałaby właściwość rzeczową Sądu Najwyższego w zakresie rozpoznawania zażalenia na odmowę przyjęcia zażalenia wobec stwierdzenia, iż jest ono złożone po terminie.

Sam fakt, że na zarządzenie wydane w sądzie powszechnym, odmawiające przyjęcia środka odwoławczego przysługuje zażalenie (art. 429 § 2 k.p.k.), nie oznacza jeszcze, że do rozpoznania tego zażalenia właściwy jest Sąd Najwyższy. Przepisy Kodeksu postępowania karnego nie przewidują bowiem domniemania właściwości Sądu Najwyższego do rozpoznawania wszelkich środków odwoławczych od decyzji podejmowanych przez sądy powszechne czy to w pierwszej instancji, czy w postępowaniu odwoławczym, lecz wręcz przeciwnie, do rozpoznania wspomnianych środków odwoławczych wymagają wyraźnej podstawy prawnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 października 2007 r., V KZ 66/07, R-OSNKW 2007, poz. 2404 oraz z dnia 26 września 2011 r., II KZ 41/11). Przesądza o tym wspomniana pozycja ustrojowa oraz konstytucyjne i funkcjonalne wydzielenie Sądu Najwyższego ze struktury sądownictwa powszechnego.

Podstawowym zadaniem Sądu Najwyższego w postępowaniu karnym jest rozpoznawanie kasacji jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a rozpoznawanie środków odwoławczych tylko w wypadkach, gdy według ustawy Sąd Najwyższy staje się sądem odwoławczym, tj. w postępowaniu „okołokasacyjnym” (art. 530 § 3 k.p.k.), „wznowieniowym” (art. 544 § 2 k.p.k., art. 547 § 3 k.p.k.) oraz „skargowym” (art. 539 f k.p.k.). Ponadto do Sądu Najwyższego należy przekazywanie sprawy do rozpoznania innemu niż właściwy sądowi równorzędnemu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości (art. 37 k.p.k.), odtwarzanie zniszczonych lub zagubionych akt

postępowania przed Sądem Najwyższym (art. 160 § 2 k.p.k.), orzekanie w przedmiocie pytań prawnych (art. 441 § 1 k.p.k.) z możliwością przekazania rozstrzygnięcia zagadnienia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego (art. 441 § 2 k.p.k.), opiniowanie wniosków o ułaskawienie w sprawach, w których Sąd Najwyższy orzekał jako sąd odwoławczy (art. 564 § 2 i 3 k.p.k.). Jedynie w sprawach karnych wojskowych Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawy przewidziane w Kodeksie postępowania karnego dla sądu wyższego rzędu nad wojskowym sądem okręgowym (art. 655 k.p.k.).

Sąd Najwyższy nie jest, co do zasady, sądem odwoławczym w odniesieniu do sądów powszechnych działających jako sądy odwoławcze, a taką właściwość funkcjonalną uzyskuje jedynie w wypadkach wskazanych wyraźnie w ustawie albo w wypadku zażaleń na takie rozstrzygnięcia, które blokowałyby wykonywanie sprawowania przez ten Sąd nadzoru judykacyjnego. Rozpoznawanie zatem przez Sąd Najwyższy środków odwoławczych ma charakter wyjątkowy (art. 27 k.p.k.). Jeżeli na postanowienie sądu odwoławczego przewidziane jest zażalenie, a z ustawy nie wynika kompetencja Sądu Najwyższego do jego rozpoznania, zażalenie to rozpoznaje sąd odwoławczy (art. 426 § 2 k.p.k. stosowany wprost albo w drodze analogii) – (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2019 r., V KZ 21/19).

Zażalenie na zarządzenie prezesa sądu odmawiające przyjęcia środka odwoławczego przysługuje do sądu odwoławczego (art. 466 § 2 k.p.k.). W przypadku gdy wniesiono zażalenie na zarządzenie o odmowie przyjęcia środka odwoławczego, możliwe jest zastosowanie art. 463 § 1 k.p.k., a zatem prezes sądu może uwzględnić wniesione zażalenie. W przypadku gdy nie przychylił się do zarzutów podniesionych w zażaleniu, powinien je przekazać sądowi odwoławczemu.

Sąd Najwyższy nie jest jednak sądem odwoławczym w odniesieniu do sądów powszechnych, ponieważ funkcje odwoławcze Sądu Najwyższego są ograniczone tylko do wypadków wskazanych wyraźnie w ustawie, co już podniesiono. Tym samym uznać należy, że właściwym do rozpoznania zażalenia na zarządzenie o odmowie przyjęcia zażalenia na postanowienie sądu odwoławczego w przedmiocie kosztów (tak zresztą jak i samego zażalenia na takie postanowienie) jest orzekający w innym równorzędnym składzie sąd odwoławczy (art. 426 § 2 k.p.k. w zw. z art. 466 § 1 i 2 k.p.k. *per analogiam* – por. aktualne w treści postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2014 r., III KZ 45/14, baza orzeczeń

Supremus), jednakże co do składu sądu z zastrzeżeniem wynikającym z treści art. 426 § 2 *in fine* k.p.k., co zostanie jeszcze finalnie przedstawione.

Niezależnie od powyższego, mając na względzie całe *spectrum* materii procesowej jaka istnieje w tej sprawie, zasadnym jest wskazać, że zgodnie z treścią przepisu art. 426 § 1 k.p.k. od orzeczeń wydanych przez sąd odwoławczy na skutek odwołania nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej. Wyjątki te przewiduje przepis art. 426 § 2 k.p.k. Jeden z nich dotyczy zaskarżenia postanowienia „w przedmiocie kosztów procesu”, o których po raz pierwszy orzekł sąd odwoławczy. Posłużenie się określeniem „postanowienie” w treści ww. przepisu prawa mogłaby wskazywać, że przedmiotem zażalenia może być tylko rozstrzygnięcie wydane w tej formie. Jednak użyty tu zwrot „po raz pierwszy” nakazuje przyjąć, że przedmiotem zaskarżenia może być nie tylko *stricte* postanowienie, jako odrębna decyzja procesowa, ale także rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w wyroku sądu odwoławczego. Choć takie rozstrzygnięcie stanowi element składowy wyroku (art. 626 § 1 k.p.k.), to jednak ma samodzielny byt, skoro może być przedmiotem odrębnego zaskarżenia w formie zażalenia (art. 460 zd. 2 k.p.k.). Przedmiotem zaskarżenia są tutaj „koszty procesu”. Chodzi o koszty wymienione w Dziale XIV Kodeksu postępowania karnego.

W art. 460 zd. 2 k.p.k. dopuszczono możliwość zaskarżenia wyroku zażaleniem w przedmiocie kosztów lub opłat. To rozstrzygnięcie może zostać zakwestionowane w drodze apelacji albo zażalenia. W apelacji, gdy skarżący kwestionuje nie tylko to rozstrzygnięcie (art. 444 k.p.k.), w drodze zaś zażalenia (art. 460 zd. 2 k.p.k.), gdy skarżący zaskarża wyrok tylko w zakresie tego majątkowego elementu. Wówczas też uprawniony podmiot może wnieść zażalenie na dwa sposoby:

pierwszy, w terminie 7 dni od ogłoszenia wyroku, a gdy podlega on doręczeniu, od daty doręczenia (art. 422 § 1 i 2a k.p.k.), gdy nie składa wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku;

drugi, gdy strona złożyła wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku, to w terminie 14 dni od doręczenia wyroku z uzasadnieniem może wnieść zażalenie.

W przedmiocie tego zażalenia sąd odwoławczy orzeka w formie postanowienia (art. 93 § 1 *in fine* k.p.k.). Wykładnia systemowa art. 456 k.p.k. prowadzi bowiem do wniosku, że sąd odwoławczy wydaje wyrok po rozpoznaniu apelacji od wyroku.

Przepis art. 426 § 2 k.p.k. reguluje też skład sądu odwoławczego, gdy zażalenie dotyczy postanowienia o nałożeniu kary porządkowej lub w przedmiocie kosztów. W tych dwóch przypadkach sąd odwoławczy orzeka w składzie jednego sędziego.

Z tych też względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

AG

[ms]